

Posudek bakalářské práce Veroniky Hýlové: Archaické myslenie neolitu – Archaic Thinking of the Neolithic. 104 stran textu s literaturou, 15 obr., 2 tab., 3 grafy, 8 příloh. Praha 2013, Univerzita Karlova.

Předložená bakalářská práce Veroniky Hýlové se tematicky poměrně výrazně odlišuje od dalších prací tohoto typu. Studium projevů chování pravěkých (v našem případě neolitických) společností by spíše odpovídalo badatelům, kteří již mají za sebou delší odbornou praxi s možností studia široké škály odborné literatury. Domnívám se, že zvolené téma bylo pro autorku poněkud „předčasné“ a to ji také v plnění zadání úkolu bakalářské práce nutně muselo značně limitovat.

Pokud chtěla autorka nějakým způsobem komentovat myšlení neolitického člověka (aniž bychom zde uvažovali o jeho archaičnosti nebo (ne)archaičnosti, nezbylo ji, než se věnovat problematice, kterou obecně v archeologii nazýváme náboženské nebo tzv. nadstavbové jevy. Nutno ale poznamenat, že i v těchto ohledech archeologie stále poněkud tápe, protože kromě problematiky poznání pohřebních zvyklostí (a i to je svým způsobem omezené) nemáme příliš možností rekonstruovat skutečné chování a postoje členů neolitické společnosti. Stále připomínané etnologické analogie jsou zároveň stále limitovány varováním před neomezenou důvěrou v jejich platnost pro pravěké společnosti. Výše uvedené poznámky však nesměřují tolik k samotné práci autorky práce, jako spíše k zadanému tématu a možnostem jeho zpracování na úrovni bakalářské práce.

Veronika Hýlová postupovala v přípravě práce logicky tak, že se pokusila uvést a částečně komentovat ty projevy neolitické společnosti, které by se nějakým způsobem mohly dotýkat zadaného tématu. Práci podle toho rozdělila na archeologickou část, ve které připomíná obecně problematiku náboženství, stav bádání o neolitickém náboženství v České republice i v zahraničí. Krátce se věnuje otázce neolitizace, která by však zasluhovala určitě širší prostor, neboť poslední studia ukazují, že přechod od sběračství a lovectví k produkci potravy (ať už domestikací nebo nedomestikací) je možná s myšlenkovými projevy a změnami provázána mnohem více, než dosud z archeologického bádání tušíme.

Dále jsou v práci uvedeny archeologické doklady neolitické kultury, označené autorkou jako doklady sakrální složky kultury. Jde o pohřební areály, hroby, způsoby ritu, hrobové přídatky apod. Znovu je však třeba položit si otázku, jak dalece jednotlivé položky souvisí s náboženskými projevy neolitu a zda je současná archeologie jejich skutečnou podstatu a roli

odhalit. Podobně můžeme uvažovat i o nálezech tzv. sakrálních artefaktů, protože jako sakrální je označila naše moderní doba.

Další část práce je antropologická. Zde autorka vymezuje pojem náboženství a poukazuje na příklady archaického myšlení přírodních národů. Kdysi jsem četl (bohužel nemohu uvést přesnou citaci), že v okamžiku, kdy byly tzv. přírodní národy objeveny a vešly do styku s „moderním“ světem, okamžitě docházelo k jakési degeneraci jejich přirozenosti a tudíž i jejich chování (jakkoli toto bylo dosud „archaické“).

Poslední část práce je část praktická. Autorka použila klasickou sociologickou metodu průzkumu a podařilo se jí shromáždit poměrně početný kolektiv respondentů. V této pasáži práce vysvětluje vlastní metodiku výzkumu, zaměření jednotlivých otázek, podává charakteristiku respondentů a na závěr vyhodnocuje výsledky průzkumu. Na první pohled tato část práce nesouvisí příliš s tématem práce, ale ve výsledku je v podstatě pasáží nejvýmluvnější a nejvěrohodnější.

Zdálo by se, že posouzení práce je značně kritické. Avšak je třeba ocenit přístup autorky k zadanému tématu, snahu o postížení problému v jeho celistvosti a pokus o vlastní přínos k tématu. Autorka projevila velmi dobrou schopnost práce s naší i zahraniční literaturou, i když pochopitelně nebylo v jejích silách zahrnout veškerou dostupnou literaturu k tématu. Výsledkem je poměrně rozsáhlý text, který je založen na částečném „vytěžení“ příslušné literatury se snahou o vyjádření vlastního stanoviska k některým obecným i speciálním jevům.

Práce je psána srozumitelně, bez výrazných chyb a překlepů, po stránce formální je tedy naprosto v pořádku. Obsahové stránce byla již v posudku věnována dostatečná pozornost. Autorka splnila (a rozsahem práce překročila) požadavky, kladené na úroveň bakalářských prací a proto ji doporučuji k obhajobě.

doc. PhDr. Miroslav Popelka, CSc.

Praha, 25. 8. 2013